

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Eurooppalainen innovaatiokumppanuus ”Maatalouden tuottavuus ja kestävyys””

COM(2012) 79 final

(2013/C 44/21)

Esittelijä: **Franco CHIRIACO**

Euroopan komissio päätti 29. helmikuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Eurooppalainen innovaatiokumppanuus ”Maatalouden tuottavuus ja kestävyys”

COM(2012) 79 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. marraskuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 12.–13. joulukuuta 2012 pitämässään 485. täysistunnossa (joulukuun 12. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 125 ääntä puolesta, ei yhtään ääntä vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää välttämättömänä, että Euroopan unioni takaa edelleen asianmukaisen julkisen tuen tason edistettäessä innovointia maatalousalalla. ETSK:n mukaan on varmistettava varsinaisten tutkimuspolitiikkojen ja innovointia edistävien maatalouspolitiikkojen entistä parempi koordinointi etenkin YMP:stä rahoitettavien politiikkojen yhteydessä. ETSK katsoo lisäksi, että keskustelu maatalouden tuottavuuden ja kestävyiden eurooppalaisesta innovaatiokumppanuudesta voi tarjota tilaisuuden edistää myös yhteisen maatalouspolitiikan uudistusprosessia vuoden 2013 jälkeen.

1.2 ETSK kehottaa kiinnittämään maatalouden tuottavuuden ja kestävyiden eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella edistettävässä strategiassa asianmukaista huomiota eurooppalaisen jalostusteollisuuden vahvistamisen ja vakiinnuttamisen tavoitteeseen. Vain elintarvikeketjun eri osien asianmukaisella integroinnilla voidaan varmistaa samanaikaisesti Euroopan maatalouden tarjonnan kasvu, asianmukainen hyödyntäminen ja varma pääsy Euroopan alkutuotannon markkinoille.

1.3 ETSK katsoo, että on pohdittava komission ehdottamaa indikaattoria, jonka avulla arvioidaan eurooppalaiseen innovaatiokumppanuuteen sisältyvien toimien tuloksia kestävyiden kannalta. Vaikka ETSK tunnustaakin, että maaperän tyydyttävä toiminnallisuus voi vaikuttaa ratkaisevasti kestävään kehitykseen, on sen mielestä käytettävä muitakin tulosindikaattoreita, joiden avulla voidaan arvioida tiettyjen maatalouskäytäntöjen mahdollista panosta etenkin luonnonvarojen säilyttämiseen.

1.4 ETSK:n mukaan maatalouden tuottavuuden ja kestävyiden eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella on muistettava

tukea sellaisen organisatoristen innovaatioiden toteuttamista, joilla voidaan optimoida kansallisten ja eurooppalaisten elintarvikeketjujen toimijoiden väliset suhteet. Maataloustoiminnan asianmukaisen kannattavuuden varmistaminen, elintarvikealan toimitusketjujen toiminnan parantaminen, maatalouden toimijoiden markkinavoiman palauttaminen sekä lisäarvon tasapuolimpi jakautuminen elintarvikeketjujen toimijoiden kesken ovat keskeisiä tavoitteita myös sen välttämiseksi, että maataloustoiminta häviää monilta Euroopan maaseutualueilta.

1.5 ETSK kehottaa komissiota varmistamaan maatalousalan taloudellisten, yhteiskunnallisten ja institutionaalisten kumppanien edustajien asianmukaisen osallistumisen ja osallistamisen eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden hallintoon, jotta edistetään toteutettavien toimien mahdollisimman suurta tehokkuutta ja vaikutusta.

1.6 ETSK:n mielestä eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden lähestymistavalla on myönteisiä vaikutuksia vain, jos toimijaryhmät voivat tosiasiasa muuttua toimijoiksi, jotka kykenevät käynnistämään kehitysprosesseja, joilla on mitattavissa olevat tavoitteet, sen sijaan, että ne luovat uusia kumppanuuksia, joille pyritään vain saamaan julkista rahoitusta. ETSK kannattaa lisäksi Euroopan komission ehdotusta varmistaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyiden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden eri toimijaryhmien välinen asianmukainen koordinointi siten, että luodaan eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien verkko Euroopan maaseutuverkon yhteyteen.

1.7 ETSK:n mukaan maatalouden tuottavuuden ja kestävyiden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden aloite antaa merkittävän panoksen innovointiin maataloudessa, sillä sen yhteydessä luodaan toimijoiden verkko ja yhdistetään innovoinnin luomis- ja soveltamispaikat. ETSK katsoo, että tällaisella lähestymistavalla tulee mahdollistaa se, että on välittäjiä, jotka

yhdistävät innovointiin osallistuvia eri toimijoita. ETSK:n mielestä maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden vaikutus riippuu itse asiassa niiden innovointivälittäjien aktiivisesta osallistumisesta, jotka kykenevät luomaan ja vakiinnuttamaan yhteistyösuhteita useiden eri toimijoiden välistä innovointia varten.

1.8 ETSK pitää ensisijaisena, että eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toimijaryhmien aloitteet integroidaan toimiin, jotka liittyvät sukupolvenvaihdokseen, tekniseen apuun, erityisesti nuorille viljelijöille suunnattuun koulutukseen, rakenteellisiin investointitukiin, maataloustuotteiden edistämiseen ja hyödyntämiseen, uusien markkinamahdollisuuksien (esimerkiksi lyhyiden ketjujen) luomiseen sekä yrityksen tulojen monipuolistamiseen siten, että maaseudun kehittämissuunnitelmissa käytettävissä olevat varat ovat ensisijaisesti niiden ulottuvilla.

1.9 ETSK kehottaa toteuttamaan erityisiä toimia, joilla voidaan varmistaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ja muiden, raaka-aineita ja vettä käsittelevien eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien koordinointi ja yhteisvaikutus.

2. Eurooppalaiset innovaatiokumppanuudet

2.1 Euroopan komissio ehdottaa tiedonannossaan ”Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahanke Innovaatiounioni”⁽¹⁾ eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien käynnistämistä. Komissio katsoo, että eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien avulla tulee pyrkiä ratkaisemaan suuria yhteiskunnallisia haasteita, kuten terveellisten tai laadukkaiden elintarvikkeiden tuotanto kestäväpohjaisilla menetelmillä.

2.2 Euroopan komissio on toistaiseksi vienyt eteenpäin aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskevaa innovaatiokumppanuuden pilottihanketta⁽²⁾. Samaan aikaan on esitetty seuraavat kolme kumppanusehdotusta:

- raaka-aineet⁽³⁾
- maatalouden tuottavuus ja kestävyys⁽⁴⁾
- vesi⁽⁵⁾.

2.3 ETSK on jo ilmaissut kiinnostuksensa eurooppalaista kumppanuutta kohtaan. Komitea on kuitenkin muistuttanut lukuisista yleisistä toimista ja menettelyistä, jotka alalla on jo toteutettu. ETSK on tuonut esiin, että kyseiset kokemukset on otettava huomioon jatkettaessa käynnistettyjä aloitteita. ETSK katsoo, että komission ja muiden asianosaisten tähän mennessä

jo tekemä työ on tunnustettava ja vakiinnutettava ja että sitä on hyödynnettävä laadittaessa uusia aloitteita. ETSK on suosittanut tässä yhteydessä seuraavaa: ehdotetut uudet lisätoimenpiteet ja -välineet tulisi mukauttaa jo käynnissä oleviin prosesseihin, niiden ei tulisi aiheuttaa lisäongelmia tai päällekkäisyyksiä, ja niiden valinnassa tulisi huolehtia tarvittavasta jatkuvuudesta, oikeudellisesta luotettavuudesta sekä vakaudesta⁽⁶⁾. ETSK on myös todennut, että eurooppalaisia innovaatiokumppanuuksia toteutettaessa on taattava vapaaehtoisuuden, ”vaihtelevan geometrian”, avoimuuden ja selkeän, yksinkertaisesti sovellettavan hallinnon periaatteiden noudattaminen⁽⁷⁾.

3. Tiedonannon pääsisältö

3.1 Euroopan komissio on esittänyt aloitteeseen ”Innovaatiounioni” liittyen tiedonannon uuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden edistämisestä maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden alalla.

3.2 Euroopan komissio asettaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaiselle innovaatiokumppanuudelle kaksi tavoitetta:

- maatalousalan **tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen** kääntämällä vuoteen 2020 mennessä tuottavuuden heikkenemisen viimeaikainen kehityssuunta päinvastaiseksi
- **maatalouden kestävyuden varmistaminen** pyrkimällä vuoteen 2020 mennessä saamaan maaperän toiminnallisuus tyydyttävälle tasolle.

Tätä varten eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella pyritään lähentämään menestyksekkäästi toisiinsa huippututkimusta ja -teknologiaa sekä alan toimijoita, kuten viljelijöitä, yrityksiä, teollisuutta, neuvontapalveluja ja kansalaisjärjestöjä.

4. Yleistä

4.1 ETSK kannattaa komission aloitetta ottaa käyttöön eurooppalaiset innovaatiokumppanuudet. ETSK on erityisen tyytyväinen komission päätökseen kohdentaa eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien yhteydessä erityisaloite maatalouden tuottavuuteen ja kestävyteen. ETSK:n mukaan kyseinen aloite saattaa tarjota myös mielenkiintoisen tilaisuuden edistää elintarvikealan sidosryhmien välistä pohdintaa, jonka tarkoituksena on pyrkiä kartoittamaan Euroopan maatalouden ensisijaisia strategisia kehitystavoitteita kohti vuotta 2050. ETSK kehottaa tässä yhteydessä komissiota ottamaan huomioon eräitä komitean aiemmissa lausunnoissaan esittämiä ehdotuksia⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final – Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahanke Innovaatiounioni.

⁽²⁾ COM(2012) 83 final – Aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskeva eurooppalainen innovaatiokumppanuus: strategisen täytäntöönpanosuunnitelman toteuttaminen etenee.

⁽³⁾ COM(2012) 82 final – Raaka-aineiden saannin turvaaminen Euroopan hyvinvoinnin varmistamiseksi tulevaisuudessa – Ehdotus raaka-aineita koskevaksi eurooppalaiseksi innovaatiokumppanuudeksi.

⁽⁴⁾ COM(2012) 79 final – Eurooppalainen innovaatiokumppanuus ”Maatalouden tuottavuus ja kestävyys”.

⁽⁵⁾ COM(2012) 216 final – Vesialan eurooppalainen innovaatiokumppanuus.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Innovaatiounioni” (EUVL C 132, 3.5.2011, s. 39, kohta 3.5.)

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Innovaatiounioni” (EUVL C 132, 3.5.2011, s. 39, kohta 4.4.)

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan nuorten maataloustuottajien tulevaisuus” (EUVL C 376, 22.12.2011, s. 19-24, kohta 3.5.) ja ETSK:n lausunto aiheesta ”Naisten asema maataloudessa ja maaseudulla” (EUVL C 299, 4.10.2012, s. 29-33.)

4.2 ETSK katsoo, että yksi tärkeimmistä maatalouden tulevaisuuden haasteista on määritellä tuotantomalli, jossa voidaan yhdistää maataloustuotanto ympäristön ja kestäväpohjaisuuden kunnioittamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamista vaikeuttavat eräät tekijät, jotka ovat äskettäin vaikuttaneet maailman elintarviketilanteeseen. Maataloustuotteiden hintavaihtelut, finanssitalouden korostuminen maatalousalalla, maataloustuotteiden lisääntyvä käyttö energiantuotantoon ja globaalit talouskriisin vaikutukset ovat vakavia esteitä uusien entistä tuottavampien ja kestäväpohjaisempien maatalouskäytänteiden luomiselle. ETSK korostaa tässä yhteydessä tutkimus- ja innovointitoiminnan merkitystä ja katsoo, että maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalainen innovaatiokumppanuus voi antaa merkittävän panoksen tämän Euroopan maatalouden tulevaisuuden kannalta ratkaisevan haasteen voittamiseksi.

4.3 ETSK toteaa, että Euroopan koko elintarvikejärjestelmän kilpailukykyyn vaikuttaa ratkaisevasti elintarvikkeiden jalostus ja kaupan pitäminen. ETSK toivookin, ettei komissio aliarvioisi maatalouden raaka-aineiden tuonnin merkitystä Euroopan elintarvikealan taloudellisiin tuloksiin. Maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella edistetävissä strategiassa on kiinnitettävä asianmukaista huomiota eurooppalaisen jalostusteollisuuden vahvistamisen ja vakiinnuttamisen tavoitteeseen. Vain elintarvikeketjun eri osien asianmukaisella integroinnilla voidaan varmistaa samanaikaisesti Euroopan maatalouden tarjonnan kasvu, asianmukainen hyödyntäminen ja varma pääsy Euroopan alkutuotannon markkinoille.

4.4 ETSK panee merkille, ettei komissio ehdota tiedonannossa maatalouden tuottavuuden määritelmää. Maatalouden tuottavuuden käsitteen pohdinnan on perustuttava maatalouden tuotoksen yhteiseen määritelmään. ETSK on useissa lausunnoissaan⁽⁹⁾ korostanut eurooppalaisen maatalousmallin säilyttämisen merkitystä ja muistuttanut, että unionin väestö on huolissaan maatalouden eri toiminnoista (elintarvike- ja kuiduntuotanto, ympäristönsuojelu ja maaseudun kehittäminen, elämänlaatu maaseutualueilla, tasapainoinen aluekehitys, elintarvikkeiden laatu ja eläinten hyvinvointi). ETSK onkin sitä mieltä, että kaikki toimet maatalouden tuottavuuden edistämiseksi ja parantamiseksi olisi keskitettävä tavoitteeseen hyödyntää maatalouden monitoimista luonnetta edistämällä alan tasapainoista kehitystä ja lyömättä laimin yhtäkään eurooppalaisen maatalousmallin tuotosta.

4.5 ETSK:n mielestä maatalouden tuottavuuden käsitteessä olisi myös muistettava tuoda esille eri tekijöiden antama tuotantopanos. Monissa maatalouden tuottavuuden analyyseissa on

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "YMP:n uudistaminen vuonna 2013" (EUVL C 354, 28.12.2010, s. 35-42), ETSK:n lausunto aiheesta "YMP vuoteen 2020 mennessä" (EUVL C 191, 29.6.2012, s. 116-129), ja ETSK:n lausunto aiheesta "YMP:n tulevaisuus" (EUVL C 132, 3.5.2011, s. 63-70).

tapana antaa arvoa vain teknisille seikoille (maaperä, vesi, lannoitteet, kasvinsuojeluaineet ja siemenet), ja niissä unohdetaan korostaa inhimillisen tekijän perusluonteista merkitystä etenkin laadukkaan tuotannon kannalta. ETSK katsookin, että maatalouden tuottavuuden edistämiseen ja hyödyntämiseen tähtäävää strategiaa ei ole mahdollista määritellä ilman asianmukaisia toimia (koulutus, turvallisuus) maataloustyön laadun parantamiseksi.

4.6 Maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toteuttamiseksi ETSK pitää asianmukaisena edistää kestävyuden käsitteestä, jotta otetaan myös huomioon eurooppalaisen maatalousmallin ominaispiirteet sekä globaalille tilanteelle ominaiset kehityskulut ja haasteet. Maatalouden ja kestävyuden välisen suhteen osalta ETSK haluaa ennen kaikkea muistuttaa monitoimisuuden panoksesta tavoitteen saavuttamiseen. ETSK katsoo aiheelliseksi korostaa, että monitoimisuus on maatalouden erityinen ja luontainen ominaisuus ja että se on näin ollen säilytettävä ja sitä on hyödynnettävä myös kestävä kehityksen edistämistä silmällä pitäen.

4.7 ETSK muistuttaa Euroopan maatalouden huomattavista edistysaskelista kestävä kehityksen kolmen (taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ekologisen) näkökohdan saralla. ETSK painottaa kuitenkin, ettei kestävä kehitystä voida varmistaa kiinnittämättä asianmukaista huomiota kestävyuden institutionaaliseen ulottuvuuteen. Tämän vuoksi ETSK korostaa tarvetta edistää myös maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuteen sisältyvien toimien kaikkien maatalousalan toimijoiden asianmukaista osallistumista ja osallistamista, jotta maksimoidaan panos, jonka eurooppalainen maatalousmalli voi antaa kestävä kehityksen tavoitteen saavuttamiseen.

4.8 ETSK suhtautuu myönteisesti komission päätökseen määritellä maatalouden kestävyys yhdeksi eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ensisijaisista tavoitteista. ETSK:n mielestä tässä yhteydessä on kuitenkin pohdittava komission ehdottamaa indikaattoria, jonka avulla arvioidaan eurooppalaiseen innovaatiokumppanuuteen sisältyvien toimien tuloksia kestävyuden kannalta. Vaikka ETSK tunnustaakin, että maaperän tyydyttävä toiminnallisuus voi vaikuttaa ratkaisevasti kestävään kehitykseen, on sen mielestä käytettävä muitakin tulosindikaattoreita, joiden avulla voidaan arvioida tiettyjen maatalouskäytäntöjen mahdollista panosta etenkin luonnonvarojen säilyttämiseen.

4.9 ETSK katsoo, että on aiheellista syventää innovoinnin käsitettä maataloudessa, jotta voidaan tuoda esiin ja ottaa huomioon eurooppalaisen maatalousmallin erityispiirteet. Maataloustuotanto kasvoi 1960- ja 1980-lukujen välillä huomattavasti myös vihreän vallankumouksen myötä käyttöön otettujen innovaatioiden ansiosta. Tuottavuuden parantuminen on kuitenkin tapahtunut ympäristön kestävyuden kustannuksella maataloudessa yhä laajemmalle levinneen kemiallisten aineiden (lannoitteiden, kasvintorjunta-aineiden, torjunta-aineiden) ja koneelliseen viljelyyn tarvittavien polttoaineiden käytön myötä.

Vaikka ETSK on vakuuttunut siitä, että elintarviketurva on perusihmisoikeus, se katsoo, ettei vihreä vallankumous ole oikea malli, jonka avulla voitaisiin tulevaisuudessa ratkaista tämä tärkeä globaali haaste. Näin ollen maatalouden innovatiiviset prosessit on kohdennettava tukemaan alan yhtenäistä kehittämissstrategiaa, jolla pyritään kaikkien tuotantotekijöiden (maaperä, vesi, työ, energia) tehokkaaseen käyttöön ja laadukkaan tuotannon hyödyntämiseen ja jolla tuetaan maatalouden monitoimisuutta.

4.10 ETSK on vakuuttunut eurooppalaisen maatalousmallin hyödyntämisen ja puolustamisen merkityksestä. On tunnustettava maatalouden monitoimisuus ja annettava arvoa panokselle, jonka se voi antaa kestäväen kehityksen varmistamiseen tähtäävän tavoitteen saavuttamiseen. Tällaisen maatalouden toimintojen ja tehtävien laajentamisen vuoksi on pohdittava uudelleen alan innovatiivisia strategioita. ETSK katsoo, että on määriteltävä uudelleen toiminnan rajat ja alat ottaen huomioon maatalouden ja muiden tuotantoalojen lisääntyvä vuorovaikutus. Innovatiivisten toimintastrategioiden onkin oltava yhä vähemmän alakohdaisia, ja niissä on keskityttävä entistä enemmän biotalouden nimellä tunnettuun toimintaan.

4.11 ETSK kehottaa komissiota ottamaan huomioon kaikki innovoinnin muodot, joita voidaan soveltaa maatalouden alalla. Aliarvioimatta sen merkitystä, että on varmistettava asianmukainen tuki prosessi-innovaation luomiselle ja levittämiseksi maataloudessa, ETSK kehottaa tässä yhteydessä kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota innovaatioihin, joita voidaan soveltaa markkinointivaiheissa, jotka liittyvät uusien yritysorganisaatiomuotojen kokeiluihin ja joiden tarkoituksena on optimoida elintarvikealan jäsenvaltio- ja unionitason toimijoiden väliset suhteet.

4.12 ETSK panee tuoteinnovaatioiden osalta merkille yksityisten tahojen kasvavan kiinnostuksen terveysvaikutteisten elintarvikkeiden kehittämiseen, levittämiseen ja markkinointiin. ETSK ottaa huomioon näiden uudenlaisten tuotteiden taloudellisen ja terveydellisen merkityksen ja painottaa, että on tuettava tuoteinnovaatioprosesseja, joissa – vaikka niihin sisältyy yksityisiä aloitteita – otetaan entistä enemmän huomioon tarve tuottaa huomattavaa etua kaikille kansalaisille.

4.13 ETSK katsoo, että komissio on asettanut erittäin kunnianhimoisia tavoitteita maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaiselle innovaatiokumppanuudelle. Jotta varmistetaan aloitteen paras mahdollinen tulos, ETSK katsoo, että on taattava maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ja unionin eri politiikkojen yhteisvaikutus (yritykset, ilmastotoimet, monialaiset politiikat, talous-, raha- ja veroasiat, työllisyys ja sosiaaliset oikeudet, energia ja

luonnonvarat, ympäristö, kuluttajat ja terveys, ulkosuhteet ja ulkoasiat, alueet ja paikalliskehitys, tiede ja teknologia). Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että varmistetaan eurooppalaisen innovaatiokumppanuusaloitteen ja yhteisen maatalouspolitiikan sisällön ja välineiden yhdenmukaisuus.

4.14 ETSK pitää tärkeänä korostaa EU:n kauppapoliittisten päätösten mahdollista vaikutusta maatalousalojen tuottavuuteen. Esimerkiksi valkuaiskasvien viljelyssä unionin päätös vähentää tukimuotoja on heikentänyt alan eurooppalaisten toimijoiden kilpailukykyä. ETSK:n mielestä tämä tapaus osoittaa, että tiettyjen maatalousalojen tuottavuuden paraneminen ei riipu vain alalle siirrettyjen resurssien lisäämisestä vaan se voi johtua myös tehokkaista kaupallisista toimenpiteistä. Onkin aiheellista korostaa, että maatalouden kannattavuuden varmistamiseksi kaikkien maatalouden tuottavuuden lisäämiseen tähtäävien politiikkojen rinnalla on toteutettava toimia, joilla taataan, että markkinoille pääsee yhä enemmän maataloustuotteita.

4.15 ETSK muistuttaa, että niin maailma kokonaisuudessaan kuin yksittäiset maat ovat hyötynet valtavasti maatalouden tuottavuuden lisääntymisestä. Huomattava osa näistä eduista johtuu teknologisesta edistyksestä, joka on saatu aikaan maatalousalan tutkimus- ja kehittämistoimiin tehtyjen julkisten investointien ansiosta. Käytettävissä olevien empiiristen tietojen mukaan hyödyt ovat joka tapauksessa olleet huomattavasti suurempia kuin kustannukset. ETSK:n mielestä Euroopan unionin on edelleen varmistettava asianmukainen julkisen tuen taso edistettäessä innovointia maatalousalalla. ETSK katsoo, että on varmistettava varsinaisten tutkimuspolitiikkojen ja innovointia edistävien maatalouspolitiikkojen entistä parempi koordinointi etenkin YMP:stä rahoitettavien politiikkojen yhteydessä. On aiheellista parantaa sitä panosta, jonka sekä ensimmäisen pilarin tuotantomäärästä riippumattomat suorat tuet että maaseudun kehittämisen rakenteelliset toimenpiteet voivat antaa teknisen edistyksen levittämiseen.

4.16 ETSK toteaa, että keskustelua maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisesta innovaatiokumppanuudesta käydään samaan aikaan kuin keskustelua Euroopan unionin uudesta monivuotisesta rahoituskehuksesta. Tällä hetkellä ei vielä ole varmaa, miten paljon varoja EU aikoo kohdentaa unionin eri politiikkojen toteuttamiseen. ETSK:n mielestä on tärkeää, että EU tukee Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita noudattaen asianmukaisesti Euroopan tason tutkimus- ja innovointiohjelmia. Maatalousalan osalta ETSK kehottaa varmistamaan ehdotetussa monivuotisessa rahoituskehyksessä 2014–2020 ainakin 5,1 miljardin euron määrärahat nimenomaan maatalouden tutkimus- ja innovointitoimintaan.

5. Erityistä

5.1 ETSK on tyytyväinen Euroopan komission pyrkimykseen ottaa käyttöön uusi hallintotapa innovaatioprosessien toteuttamiseksi, mutta pyytää selventämään kriteereitä, joita käytetään määriteltäessä eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden monivuotisen strategisen työohjelman laatimista valvovan ohjauskomitean kokoonpanon.

5.2 ETSK pitää tärkeänä, että maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ja muiden komission tähän mennessä alan innovaatioiden edistämiseksi tukemien aloitteiden (maaloustutkimuksen pysyvä komitea, ERA-NET-verkko ja eurooppalaiset teknologiayhteisöt) välillä varmistetaan mahdollisimman suuri yhteisvaikutus. ETSK on jo aiemmin korostanut⁽¹⁰⁾ maatalousalan tutkimustoiminnan yhteisen ohjelmasuunnittelun lisäarvoa ja etuja Euroopan kilpailukykyyn kannalta. ETSK kehottaa lisäksi selventämään toimia, joiden avulla on määrä varmistaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden ja muiden, raaka-aineita ja vettä käsittelevien eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien koordinointi ja yhteisvaikutus.

5.3 ETSK katsoo, että kehys, jonka komissio esittää maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaiselle innovaatiokumppanuudelle, on hyvin kunnianhimoinen. ETSK:n mielestä toimijaryhmien toimintaan ehdotettu alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa on myönteinen innovaatio. ETSK kehottaa samalla pohtimaan mahdollisia hallinnointiin liittyviä ongelmia ja vaikeuksia, joita uuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden strategian toteuttaminen saattaisi aiheuttaa. ETSK katsoo, että eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden lähestymistavalla on myönteisiä vaikutuksia vain, jos toimijaryhmät voivat tosiasiaa muuttua toimijoiksi, jotka kykenevät käynnistämään kehitysprosesseja, joilla on mitattavissa olevat tavoitteet, sen sijaan, että ne luovat uusia kumppanuuksia, joille pyritään vain saamaan julkista rahoitusta.

5.4 ETSK:n mukaan on varmistettava, ettei eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toteuttaminen luo lisäongelmia eikä lisävaikeuksia toimijaryhmiin mahdollisesti osallistuville toimijoille. ETSK korostaa etenkin sitä, että eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden aloitteen toteuttaminen saattaa aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia hallintoviranomaisille ja maksajavirastoille, jotka osallistuvat eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toteuttamiseen liittyviin valinta-, maksu-, seuranta- ja valvontatoimiin. ETSK katsoo, että tämä mahdollisuus uhkaa heikentää eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden aloitteen lisäarvoa myös kustannus-hyötysuhteen kannalta.

5.5 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio aikoo soveltaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toteuttamisessa järjestelmällistä lähestymistapaa, jota Maailmanpankki on ehdottanut maatalouden innovaatiojärjestelmän (*Agricultural Innovation System, AIS*)

yhteydessä ja jonka avulla pyritään luomaan organisaatioiden, yritysten ja ihmisten välinen verkko. Tavoitteena on tuoda markkinoille uusia tuotteita, uusia prosesseja ja uusia organisaatiomuotoja yhdessä sellaisten instituutioiden ja politiikkojen kanssa, jotka vaikuttavat tapaan, jolla eri toimijat ovat keskenään vuorovaikutuksessa sekä jakavat, saavat ulottuvilleen, vaihtavat ja hyödyntävät tietoa. Tällaisessa lähestymistavassa korostetaan niiden välittäjien merkitystä, jotka yhdistävät innovointiin osallistuvia eri toimijoita. ETSK:n mukaan maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden vaikutus riippuu niiden innovointivälittäjien aktiivisesta osallistumisesta, jotka kykenevät luomaan ja vakiinnuttamaan yhteistyösuhteita useiden eri toimijoiden välistä innovointia varten.

5.6 ETSK kannattaa Euroopan komission ehdotusta varmistaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden eri toimijaryhmien välinen asianmukainen koordinointi siten, että luodaan eurooppalaisten innovaatiokumppanuuksien verkko Euroopan maaseutuverkon yhteyteen. ETSK kehottaa selkiyttämään operatiivisia toimia, jotka Euroopan komissio aikoo toteuttaa, jotta Euroopan maaseutuverkko kykenee huolehtimaan uudesta tehtävästään. Tämä koskee erityisesti asianmukaisin taidoin varustetun pätevän henkilöstön koulutukseen tähtäviä toimia.

5.7 Uusien globaalien haasteiden (markkinoiden liberalisointi, väestönkasvu ja luonnonvarojen vähyys) vuoksi innovointiin maataloudessa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Käytettävissä olevat tiedot osoittavat, että on ongelmia, jotka liittyvät toivottua alhaisempaan innovointinopeuteen ja perinteisten, kuten mekaanisten ja lajikohtaisten, innovointityyppien yleisyyteen uusiin markkinoihin, suoraan jalostamiseen, uusiin viljelytekniikoihin ja sertifiointeihin liittyviin innovointeihin nähden. ETSK:n mukaan maatalouden tuottavuuden ja kestävyden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden aloite antaa merkittävän panoksen innovointiin maataloudessa, sillä sen yhteydessä luodaan toimijoiden verkko ja yhdistetään innovoinnin luomis- ja soveltamispaikat.

5.8 ETSK muistuttaa, että innovointihalukkuuteen maataloudessa vaikuttavat myös yrittäjän tai hänen perheensä henkilökohtaiset ominaisuudet, yrityksen rakenteelliset ominaispiirteet sekä markkinaolosuhteet ja yrityksen yleinen (kulttuurinen ja institutionaalinen) toimintaympäristö. ETSK pitääkin ensisijaisena, että eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toimijaryhmien aloitteen integroidaan toimiin, jotka liittyvät sukupolvenvaihdokseen, tekniseen apuun, erityisesti nuorille viljelijöille suunnattuun koulutukseen, rakenteellisiin investointitukiin, maataloustuotteiden edistämiseen ja hyödyntämiseen, uusien markkinamahdollisuuksien (esimerkiksi lyhyiden ketjujen) luomiseen sekä yrityksen tulojen monipuolistamiseen siten, että maaseudun kehittämissuunnitelmissa käytettävissä olevat varat ovat ensisijaisesti niiden ulottuvilla.

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Maataloustutkimus" (EUVL C 128, 18.5.2010, s. 107, kohta 1.3).

5.9 ETSK muistuttaa, että maaseudun kehittämisen ohjelmasuunnittelun 2007–2013 yhteydessä otettiin käyttöön uusi väline, jonka tarkoituksena oli edistää ”[y]hteistyö[tä] maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi”⁽¹⁾. ETSK katsoo aiheelliseksi varmistaa maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden toimien sekä maaseudun kehittämisen yhteydessä jo toteutettujen aloitteiden

koordinointi ja yhteisvaikutus. Tätä varten olisi paikallaan analysoida maaseudun kehittämisohjelmien väliarvioinnin tulosten valossa yhteistyöhankkeiden toteuttamisessa tähän mennessä esiin tulleita heikkouksia ja vahvuuksia, jotta ne voidaan ottaa huomioon maatalouden tuottavuuden ja kestävyuden eurooppalaisessa innovaatiokumppanuudessa toteutettavien toimien operatiivisessa suunnittelussa.

Bryssel 12. joulukuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen, 29 artikla.